

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1849

Vragen van het lid **Bontenbal** (CDA) aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over *de gevolgen van een uitspraak van het Europees Hof voor de energietaken van de Autoriteit Consument en Markt (ACM)* (ingezonden 2 december 2021).

Antwoord van Minister **Jetten** (Klimaat en Energie) (ontvangen 24 februari 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 1343.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Uitspraak Europees hof heeft gevolgen voor de energietaken van de ACM»¹ en de uitspraak die het Hof van Justitie van de Europese Unie op 2 september 2021 deed in een zaak over de onafhankelijkheid van de Duitse energietoezichthouder?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Wat is uw appreciatie van deze uitspraak en van het feit dat bepaalde regels op het gebied van energie volgens het Hof niet door de wetgever vastgesteld mogen worden, maar een taak zijn voor de onafhankelijke nationale regelgevende instantie van een lidstaat? Kunt u beschrijven welke regels wel en welke niet door de wetgever mogen worden vastgesteld?

Wat is uw eerste inschatting van de gevolgen die deze uitspraak zal hebben voor Nederlandse regelgeving en de besluitvorming door de Autoriteit Consument en Markt (ACM)? Op welke termijn verwacht u deze gevolgen volledig in beeld te hebben?

Antwoord 2 en 3

Voor Nederland is het meest relevante onderdeel van de uitspraak van het Hof van Justitie van 2 september jongstleden het onderdeel inzake de tariefregulering. De uitspraak benadrukt onder andere dat de nationale wetgever geen beperkingen mag stellen aan de omvang van de bevoegdheden die de Europese richtlijnen voor elektriciteit en gas toekennen aan de nationale regulerende instanties (in Nederland de ACM) op het gebied van

¹ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/uitspraak-europees-hof-heeft-gevolgen-voor-de-energietaken-van-de-acm>

tarieven. Het gaat om vaststelling of goedkeuring van de transmissie- en distributietarieven of de berekeningsmethoden daarvoor. In beginsel mag de wetgever dus geen regels vaststellen die deze bevoegdheden inperken. De uitspraak heeft met name implicaties voor de energieregelgeving in Duitsland en in mindere mate voor de energieregelgeving in Nederland. In Duitsland heeft de nationale wetgever historisch een grote rol ingenomen bij het vastleggen van regels inzake de tarieven en tariefregulering van netbeheerders. In Nederland worden de meeste regels hierover echter vastgesteld door de onafhankelijke toezichthouder ACM, via de zogenaamde tarievcodes voor elektriciteit en gas. Deze komen zonder betrokkenheid van de wetgever tot stand. Niettemin zijn op een select aantal punten in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet door de wetgever regels gesteld inzake nettarieven en de tariefregulering, die niet verenigbaar zijn met de uitleg van het Hof van Justitie. Deze onderdelen zijn in beeld. Deze regels worden daarom niet overgenomen in het voorgenomen wetsvoorstel Energiewet. Het betreft onder meer voorschriften inzake de zogenaamde volumecorrectieregeling, het transporttarief voor invoeden van elektriciteit (geen zogenaamd producententarief), behandeling van kosten voor verwijdering van gasaansluitingen en bepaalde randvoorwaarden aan de wijze waarop ACM netbeheerders reguleert en hun toegestane inkomsten vaststelt.

Vraag 4 en 5

Op welke wijze zult u de Kamer informeren over de exacte gevolgen van deze uitspraak voor onder andere de Energiewet, tariefregulering, regels over aansluiting op en toegang tot nationale netten, en handhaving en de geschilbeslechting door de ACM?

Kunt u aangeven op welke punten de nieuwe Energiewet in lijn is of wordt gebracht met deze uitspraak van het Europese Hof?

Antwoord 4 en 5

De impact van de uitspraak op de tarieven en de tariefregulering van netbeheerders is hierboven beschreven en wordt verwerkt in het voorgenomen wetsvoorstel Energiewet. Wat betreft de regels over aansluiting op en toegang tot nationale netten is het belangrijkste gevolg dat de wetgever de termijn voor het realiseren van een aansluiting niet wettelijk mag voorschrijven, maar dat de ACM die moet vaststellen of goedkeuren. Zie hierover het antwoord op vraag 12.

De consequenties van de uitspraak voor de wetgeving zullen worden toegelicht in de memorie van toelichting bij de Energiewet. Ik verwacht het wetsvoorstel Energiewet eind 2022 aan uw Kamer aan te bieden. Ik zal uw Kamer in het voorjaar nog informeren over de inhoud van de Energiewet.

Vraag 6

Klopt de stelling dat deze uitspraak ook impliceert dat de regering en ook de Kamer zich niet had mogen bemoeien met het verwerken van de kosten van de verwijdering van een gasaansluiting in de tarieven en ook niet met de volumekortingen die eerder zijn geïntroduceerd voor grote elektriciteitsverbruikers, maar dat dit een taak had moeten zijn voor de ACM?

Antwoord 6

Dat is achteraf beschouwd juist. Om deze reden worden de voorschriften rond de transporttarieven voor elektriciteit, waaronder de volumecorrectieregeling, en de kosten van de verwijdering van gasaansluitingen niet overgenomen in het voorgenomen wetsvoorstel Energiewet.

Er bestond in het verleden een breed gedeelde overtuiging dat er sprake was van een gedeelde verantwoordelijkheid tussen lidstaten en toezichthouders voor vaststelling van regels binnen dit domein. Deze overtuiging bestond ook in andere lidstaten dan Nederland en Duitsland: in diverse Europese lidstaten zijn in uiteenlopende mate door overheden regels gesteld inzake de tariefregulering en de tarieven. Ook bestaat er een select aantal punten in het Europees-wettelijke kader waarin lidstaten een directe verantwoordelijkheid krijgen toegekend om elementen van de tariefregulering vast te stellen.

Vraag 7 en 8

Wat zijn (op korte en langere termijn) de gevolgen van de uitspraak voor de kosten voor het verwijderen van gasaansluitingen in de tarieven? Verwacht u dat de ACM na 2022 wel aanpassingen zal doorvoeren? Wordt het ingezette beleid hiermee teruggedraaid?

Wat zijn (op korte en langere termijn) de gevolgen van de uitspraak voor de volumekortingen die netbeheerders op basis van de volumecorrectieregeling aan de energie-intensieve industrie geven?

Antwoord 7 en 8

Op de korte termijn is er geen effect op de genoemde aspecten. De uitspraak van het Hof heeft geen gevolgen voor de rechtsgeldigheid van de tariefbesluiten die de ACM voor 2022 heeft vastgesteld. Datzelfde geldt voor de door de ACM vastgestelde tariefstructuren in de tarievenscodes voor elektriciteit en gas. Hierin is bijvoorbeeld de wijze van verdeling van kosten voor het verwijderen van aansluitingen verwerkt. De ACM beraadt zich momenteel op eventuele toekomstige aanpassingen aan de tariefstructuren en de tariefregulering van de netbeheerders². De ACM zal daarbij de Europese wettelijke kaders toepassen. De uitspraak van het Hof betekent niet dat de ACM deze voorschriften niet uit eigen beweging mag blijven hanteren, zolang dat past binnen de Europese kaders. De ACM zal zelfstandig en onafhankelijk hierover moeten besluiten.

Vraag 9

Klopt het dat de volumecorrectieregeling in toenemende mate gebruikt wordt voor het sluitend krijgen van de businesscase van nieuwe hyperscale datacenters? Vindt u dat wenselijk?

Antwoord 9

Elke aangeslotene met een voldoende hoog elektriciteitsverbruik en voldoende vlak afnamepatroon kan in aanmerking komen voor de volumecorrectieregeling. Ik heb geen inzicht in het exacte aantal en type aangeslotenen dat in aanmerking komt voor de volumecorrectieregeling en of (hyperscale) datacenters daar in toenemende mate gebruik van maken. Het is bekend dat datacenters relatief veel elektriciteit verbruiken en elektriciteit ook vaak stabiel afnemen. In algemene zin acht ik het daarom waarschijnlijk dat sommige (hyperscale) datacenters in aanmerking komen voor de volumecorrectieregeling. In algemene zin acht ik het echter onwaarschijnlijk dat dit een grote impact heeft op de businesscase van datacenters: de nettarieven maken een zeer gering deel uit van de totale elektriciteitsrekening van grootverbruikers.

Vraag 10

Klopt het dat de volumecorrectieregeling de flexibele afname van elektriciteit door grote verbruikers afremt? Past deze regeling dan nog wel bij het duurzame energiesysteem van de toekomst waarin juist flexibiliteit een belangrijke asset is?

Antwoord 10

De volumecorrectie regeling belooft aangeslotenen met een stabiel afnamepatroon. Inzet van flexibiliteit door een gebruiker, voor zover deze een afnamepatroon grilliger maakt, kan in dat geval leiden tot een verminderde toepassing van de volumecorrectie. In generieke zin ontmoedigt de regeling dus niet de inzet van flexibiliteit, maar onder bepaalde omstandigheden kan de regeling wel op die manier uitwerken. Het toewijzen van netkosten op basis van kostenveroorzaking en het stimuleren van flexibiliteit betreffen verschillende doelstellingen van de tarievenstructuur die niet altijd met elkaar verenigbaar zijn.

Bij de voorbereiding van eventuele aanpassingen van de nettarievenstructuur kan de ACM ook kijken naar de impact daarvan op de inzet van flexibiliteit. Momenteel vindt onder leiding van de gezamenlijke netbeheerders een verkenning plaats van eventuele aanpassing van de nettarieven van grootverbruikers, waar dit aspect ook een onderdeel van is.

² Zie ook Uitspraak Europees hof heeft gevolgen voor de energietaken van de ACM | ACM.nl

Vraag 11

Wat betekent de uitspraak voor de wijze waarop de kosten van het aansluiten van offshore windparken verrekend mogen worden door Tennet, onder andere voor de zogenaamde «fase 2» van de windparken die nog gebouwd moeten worden?

Antwoord 11

De uitspraak verandert niets aan de huidige regeling hiervan. De wetgever kan nog steeds de keuze maken om de kosten van de netbeheerder op zee voor het net op zee te vergoeden door een subsidie te verstrekken of door deze (deels) in rekening te brengen bij andere netbeheerders. Het voornemen is om in het voorgenomen wetsvoorstel Energiewet op te nemen dat de kosten van het net op zee door een subsidie kunnen worden bekostigd en/of door de netbeheerder op zee in rekening gebracht kunnen worden bij andere netbeheerders voor elektriciteit op land. De uitleg van het Hof van Justitie staat een hier niet aan in de weg, omdat dit niet om tarieven gaat. Wel betekent de uitleg dat de wetgever geen nadere regels kan stellen over de wijze waarop de netbeheerders op land de bij hun in rekening gebrachte kosten verwerken in de tarieven voor hun aangesloten. Dat valt duidelijk binnen het exclusieve domein van de toezichthouder.

Vraag 12

Klopt het dat de wetgever de aansluittermijn van 18 weken niet in de wet had mogen vastleggen? Wat vindt u van het feit dat de regering en de politiek geen invloed meer hebben op de aansluittermijnen van netbeheerders? Op welke wijze kunnen netbeheerders voldoende geprikkeld blijven worden om op tijd en kosteneffectief aansluitingen te realiseren?

Antwoord 12

Voor wat betreft het vastleggen van aansluittermijnen is overigens ook een eerdere uitspraak van het Hof in een zaak tussen de Europese Commissie en België van december 2020 relevant.

De uitspraak betekent dat de ACM in plaats van de wetgever de termijnen voor het realiseren van aansluitingen zal moeten vaststellen of goedkeuren en daarbij moet zorgen dat wordt voldaan aan de Europese beginselen. Dit kan als onderdeel van de voorwaarden voor aansluiting in de zogenaamde technische codes die ACM op basis van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet vaststelt. De ACM is op dit moment bezig met de voorbereiding van een codewijzing over redelijke termijnen voor het realiseren van aansluitingen door netbeheerders. Op deze wijze blijven de netbeheerders voldoende geprikkeld om op tijd en kosteneffectief aansluitingen te realiseren.

Vraag 13

Kunt u een overzicht geven van de gemiddelde doorlooptijden in de afgelopen vijf jaar van het realiseren van nieuwe aansluitingen door de netbeheerders, gespecificeerd naar verschillende type aansluitingen?

Antwoord 13

Nee, ik beschik niet over een dergelijk gedetailleerd overzicht. De ACM is afgelopen jaren veel en actief met netbeheerders in gesprek is geweest over de ontwikkeling van de doorlooptijden voor het realiseren van (nieuwe) aansluitingen. In het kader van bovengenoemde codewijzing is de ACM van plan om een uitvraag te doen naar de gerealiseerde aansluittermijnen in de afgelopen jaren.